

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๕๒/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ต.๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

เรื่อง นายวุฒิพงษ์ ศิริสถิตย์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พนักงานอัยการยื่นฟ้องนายวุฒิพงษ์ ศิริสถิตย์ เป็นจำเลยที่ ๒ (ผู้ร้อง) ในคดีอาญาข้อหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๕ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔ ให้จำคุก ๒ ปี ปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท แต่เนื่องจากไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อนและเมื่อได้ค้ำประกันถึงประวัติ ความประพฤติ การศึกษาอบรมและอาชีพแล้ว เห็นสมควรรอกการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี ผู้ร้องได้ยื่นฎีกา และขณะนี้คืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ผู้ร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู ได้กำหนดวันเลือกตั้ง

- ๒ -

คือวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ได้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู ว่า ผู้ร้องขาดคุณสมบัติเพราะศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภูวินิจฉัยว่าไม่ขาดคุณสมบัติเพราะคดียังไม่ถึงที่สุด อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ประกอบกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ และมาตรา ๓๕ วรรคสอง บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด วรรคสาม บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น ก่อนศาลฎีกาจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จะนำเหตุผลจากคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มารอนสิทธิและจำกัดเสรีภาพหรือกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ร้องมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภูเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเมื่อเทียบเคียงกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากภายหลังศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งกลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๔ แต่บุคคลดังกล่าวถูกจำกัดสิทธิมิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งไปแล้ว ปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดแนวทางชัดเจนหรือคุ้มครองสิทธิให้กับบุคคลที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวแต่อย่างใด การพิจารณามิให้ผู้ร้องลงสมัครรับเลือกตั้งจึงไม่เป็นธรรม อีกทั้งความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๕ (๓) และมาตรา ๓๔ (๔) ที่บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง แต่ในบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กล่าวว่าจะต้องมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งอันถึงที่สุด นอกจากนั้น มาตรา ๔๑ ยังบัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษานั้นแล้ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้บันทึกไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ร้องจึงยังเป็นผู้มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภูได้ และตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๘๕ กำหนดว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลใดและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งคำพิพากษานั้นแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการบันทึกลงในทะเบียนการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง แล้วแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ เห็นได้ชัดว่ากฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติถึงการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลว่าต้องมีคำพิพากษาถึงที่สุดเท่านั้น ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๔ (๔) จึงหมายถึงคดีถึงที่สุดแล้ว ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๑๕ การพิพากษาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีเพียงศาลเดียวจะอุทธรณ์ ฎีกา ไม่ได้หมายความว่าคดีถึงที่สุดเท่านั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ ซึ่งกำหนดว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งมีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านในศาลโดยเปิดเผยมาใช้บังคับเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงไม่ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งมติให้ถอนชื่อผู้ร้องออกจากการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีมติดังกล่าวตามกฎหมายถือว่ายังไม่สมบูรณ์เป็นคำสั่งตามกฎหมาย ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภู มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ ไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภูให้ถอนชื่อผู้ร้องออกจากประกาศบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนองบัวลำภูมีคำสั่งให้หน่วยเลือกตั้งทุกหน่วยนำหนังสือดังกล่าวไปติดทับรูปของผู้ร้องตามหน่วยเลือกตั้ง ต่อมาวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งและลงคะแนนให้ ผู้สมัครหมายเลข ๓ (ผู้ร้อง) จำนวน ๑๑๐,๐๔๗ คะแนน แต่เจ้าหน้าที่ผู้นับคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งแจ้งว่าเป็นบัตรเสีย ผู้สมัครหมายเลข ๒ ได้ ๖๐,๘๘๗ คะแนน และผู้สมัครหมายเลข ๑ ได้ ๒๗,๕๑๔ คะแนน ทำให้ผู้ร้องไม่ได้รับการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งและคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ ดังนั้น ผู้ร้องเห็นว่าประมวลกฎหมาย

- ๔ -

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม และผู้ร้องมีอาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและคืนสิทธิเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้กฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ร้อง และวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมิได้ประกาศผลการเลือกตั้ง และมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งรอกการประกาศผลการเลือกตั้งไว้ก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาด

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง กำหนดว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ที่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ได้ นั้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

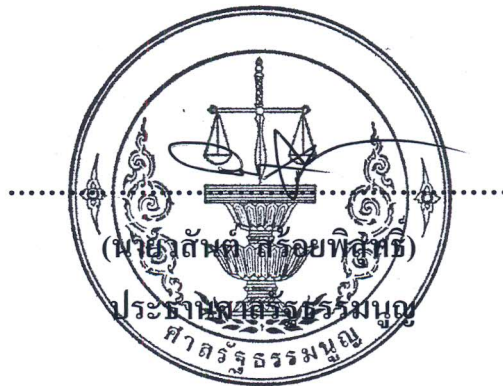
- ๕ -

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณี que personam ที่บุคคลนั้นไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม และมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งรื้อการประกาศผลการเลือกตั้งไว้ก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดนั้น มิใช่เป็นกรณีที่โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องโดยตรงและมีได้เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เป็นกรณีโต้แย้งดุลพินิจในการปรับบทกฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ทั้งผู้ร้องมิได้เป็นบุคคลที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว จึงถือไม่ได้ว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้เนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว คำร้องของผู้ร้องจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

(คำสั่งที่ ๕๒/๒๕๕๕)

[Signature]

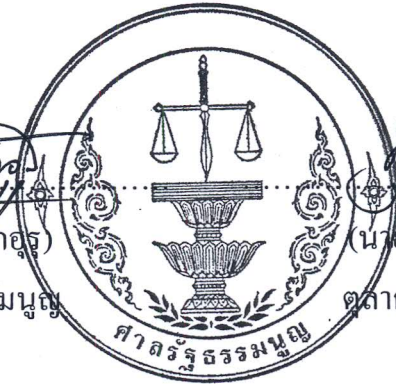
(นายจรูญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายเฉลิมพล เอกอุรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายณรงค์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ